

Lahden kaupungin vammaispoliittinen ohjelma 2025–2029 selkokielellä

Lahti

lahti.fi

**Lahden kaupungin
vammaispoliittinen
ohjelma 2025–2029
selkokielellä**

Lahti

Sisällysluettelo

Lukijalle	6
<hr/>	
1. Vammaispoliittinen ohjelma ja vammaisneuvostot	7
1.1 Miksi vammaispoliittinen ohjelma on tärkeä?	7
1.2 Lahden kaupungin vammaispoliittinen ohjelma	7
1.3 Lahden kaupungin vammaisneuvosto	8
1.4 Päijät-Hämeen hyvinvointialueen vammaisneuvosto	10
<hr/>	
2. Osallisuus ja yhteistyökumppanit	11
2.1 Vammaisjärjestöt ja potilasjärjestöt	11
2.2 Lahden seurakuntayhtymä	12
2.3 Lahden kaupungin osallisuustyö	13
2.4 Osallisuuden kehittäminen Päijät-Hämeen hyvinvointialueella	14
<hr/>	
3. Esteettömyys ja asuminen	15
3.1 Esteettömyys kaupungissa	15
3.2 Asuminen	17
3.3 Vammaisten henkilöiden asumisen tuki	18
<hr/>	
4. Liikkuminen	19
4.1 Joukkoliikenne	19
4.2 Palveluliikenne	20
4.3 Vammaisten henkilöiden liikkumisen tuki	21
4.4 Avustukset autoon tai muuhun kulkuvälineeseen	22
<hr/>	
5. Lahden Palvelutori	23
<hr/>	
6. Lahti-Piste	24

7.	Kasvatus ja koulutus	25
7.1	Varhaiskasvatus ja esiopetus	25
7.2	Perusopetus	26
7.3	Lukio	26
7.4	Wellamo-opisto	27
7.5	Nuorisopalvelut	28

8.	Liikunta ja kulttuuri	29
8.1	Liikunta ja ulkoilu	30
8.2	Kirjasto	31
8.3	Lahden kaupunginteatteri	32
8.4	Lahden museot	33

9.	Työllisyys ja toimeentulo	34
-----------	----------------------------------	-----------

10.	Viestintä	35
------------	------------------	-----------

11.	Sosiaalipalvelut ja terveystalvelut	36
11.1	Päijät-Hämeen hyvinvointialue	36
11.2	Vammaispalvelujen kehittäminen	36

12.	Vammaispoliittisen ohjelman seuranta, arviointi ja tärkeimmät materiaalit	37
12.1	Tärkeimmät materiaalit	38

Lukijalle

**Tämä on Lahden kaupungin
vammaispoliittinen ohjelma vuosille 2025–2029.
Ohjelma on kirjoitettu selkokielellä.**

**Vammaispoliittinen ohjelma kertoo,
miten vammaisten henkilöiden oikeudet toteutuvat
eri palveluissa Lahden kaupungissa.**

**YK:n eli Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus sanoo,
että vammaisilla ihmisillä on samat oikeudet
kuin kaikilla muilla.
Heitä täytyy kohdella yhdenvertaisesti.**

**Vammaisilla ihmisillä on myös oikeus osallistua päätöksiin,
jotka koskevat heidän elämäänsä.
Kuntien yleisten palvelujen täytyy olla saavutettavia
eli palvelujen tietoa on helppo lukea ja ymmärtää.
Lisäksi palvelujen täytyy olla esteettömiä
eli palvelujen tiloihin pääsee helposti.**

**Lahden vammaispoliittisen ohjelman on koonnut
Lahden kaupungin vammaisneuvosto.**

1. Vammaispoliittinen ohjelma ja vammaisneuvostot

1.1 Miksi vammaispoliittinen ohjelma on tärkeä?

Vammaispoliittinen ohjelma on tärkeä, koska

- se varmistaa, että vammaisilla henkilöillä
- on samat oikeudet kuin muilla
- se auttaa viranomaisia tekemään oikeita päätöksiä
- se varmistaa, että ihmisoikeudet toteutuvat
- se tekee palveluista ja tiloista helpompia käyttää
- se auttaa vammaisia henkilöjä osallistumaan yhteiskuntaan, kouluun ja opiskeluun sekä työhön.

1.2 Lahden kaupungin vammaispoliittinen ohjelma

Lahden kaupungin vammaispoliittisen ohjelman tärkeimmät asiat ovat:

- Kaikki ihmiset voivat liikkua, asua ja käyttää ympäristöä helposti ja turvallisesti.
- Vammaisilla henkilöillä on oikeus
 - saada samanlaista kohtelua kuin muut
 - olla mukana ja osallistua
 - saada tietoa ja palveluja helposti
 - saada apua ja tukea, kun he tarvitsevat niitä.

1.3 Lahden kaupungin vammaisneuvosto

Kuntalaki sanoo, että kunnassa täytyy olla vammaisneuvosto. Kunnanhallitus perustaa vammaisneuvoston. Vammaisneuvosto voi olla myös useamman kunnan yhteinen. Kunnan täytyy huolehtia siitä, että vammaisneuvosto voi toimia hyvin.

On tärkeää, että vammaisneuvostolla on mahdollisuus vaikuttaa kunnan asioihin, kun ne koskevat vammaisten henkilöiden

- hyvinvointia ja terveyttä
- arjessa pärjäämistä
- asumista ja liikkumista
- palveluja ja tukea
- ympäristöä ja esteettömyyttä.

Vammaisneuvoston tehtäviä ovat:

- Vammaisneuvosto auttaa kaupunkia suunnittelemaan ja tekemään päätöksiä.
- Se seuraa, että päätökset toteutuvat oikein.
- Vammaisneuvosto tekee ehdotuksia ja kertoo mielipiteensä asioista, jotka koskevat vammaisia henkilöjä.
- Vammaisneuvosto tekee työtä sen eteen, että vammaiset henkilöt voivat osallistua yhteiskuntaan.
- Vammaisneuvosto tukee sitä, että kaikkien on helppo liikkua ja käyttää ympäristöä, rakennuksia ja palveluja.
- Vammaisneuvosto seuraa, että vammaisten henkilöiden oikeudet toteutuvat kaupungissa.
- Vammaisneuvosto kertoo vammaisille henkilöille palveluista ja ajankohtaisista asioista.
- Vammaisneuvosto auttaa vammaisia henkilöjä osallistumaan sellaisten asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon, jotka koskevat heitä.

Lahden kaupungin vammaisneuvostoon kuuluu

- kaupungin luottamushenkilöitä
- vammaisjärjestöjen edustajia
- kaupungin työntekijöitä.

Vammaisneuvosto tekee yhteistyötä kaupungin kanssa. Näin vammaisten henkilöiden kokemukset ja mielipiteet otetaan huomioon, kun kaupunki suunnittelee asioita, tekee päätöksiä ja toteuttaa asiat.

Vammaisneuvostossa on rakennustyöryhmä.

Se antaa lausuntoja eli kertoo mielipiteensä esimerkiksi

- ympäristöstä
- kaupungin kaavoituksesta
- uusista julkisista rakennuksista
- vanhojen rakennusten korjauksista.

Rakennustyöryhmä katsoo erityisesti, että rakennukset ja ympäristö ovat esteettömiä eli kaikki ihmiset voivat liikkua ja käyttää palveluja helposti.

1.4 Päijät-Hämeen hyvinvointialueen vammaisneuvosto

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella on vammaisneuvosto, joka edustaa vammaisia henkilöjä. Neuvosto ei kuulu mihinkään poliittiseen puolueeseen tai uskontoon.

Vammaisneuvostossa on 10 jäsentä ja heillä on varajäsenet. Jäsenet ovat kuntien vammaisneuvostojen edustajia.

Neuvostolla on oma toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelma kertoo, mitä vammaisneuvosto tekee ja milloin se tekee asioita.

Hyvinvointialueen vammaisneuvosto vaikuttaa siihen, miten hyvinvointialueen palveluja suunnitellaan, tehdään ja seurataan. Tavoite on, että vammaiset henkilöt saavat ne palvelut, joita he tarvitsevat.

Vammaisneuvosto kuuntelee vammaisia henkilöjä ja kertoo heidän mielipiteensä päättäjille. Neuvosto voi tehdä myös ehdotuksia ja kertoa virallisen mielipiteensä asioista.

Hyvinvointialueen vammaisneuvosto tekee yhteistyötä hyvinvointialueen päättäjien, virkahenkilöiden ja muiden viranomaisten kanssa. Neuvosto tekee yhteistyötä myös kuntien vammaisneuvostojen kanssa.

Yhteistyön avulla varmistetaan, että vammaiset henkilöt saavat osallistua ja kertoa mielipiteensä. Neuvostot tapaavat toisiaan vähintään kerran vuodessa.

2. Osallisuus ja yhteistyökumppanit

Osallisuus tarkoittaa, että kaikki voivat osallistua ja vaikuttaa kaupungin asioihin.

Seuraavaksi kerromme Lahden kaupungin yhteistyökumppaneista ja siitä, miten he lisäävät osallisuutta.

2.1 Vammaisjärjestöt ja potilasjärjestöt

Vammaisjärjestöissä ja potilasjärjestöissä on ohjattua toimintaa ja muuta tekemistä, joka tukee hyvinvointiasi. Järjestöistä saat myös neuvoja ja vertaistukea. Vertaistuki tarkoittaa, että saat tukea ihmiseltä, jolla on samanlainen kokemus tai elämäntilanne kuin sinulla.

Järjestöillä on paljon tietoa ja kokemusta vammaisten henkilöiden asioista. Tätä tietoa täytyy käyttää, kun kaupungissa tehdään päätöksiä. Siksi vammaisjärjestöt ja potilasjärjestöt täytyy ottaa mukaan työryhmiin ja päätöksentekoon yhdessä vammaisneuvoston kanssa. Silloin yhteistyö on aitoa ja se vaikuttaa.

Vammaisjärjestöt ovat tärkeitä, koska ne lisäävät vammaisten henkilöiden osallisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa. Lahden kaupungin mielestä järjestöt ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita.

2.2 Lahden seurakuntayhtymä

Lahden seurakuntayhtymä järjestää palveluja kaikenikäisille vammaisille henkilöille.

Palveluja ovat muun muassa rippikoulu, jumalanpalvelukset ja hautauspalvelut.

Seurakunta tukee vammaisten henkilöiden arkea monella eri tavalla, kuten

- seurakunta järjestää toimintaa kodeissa,
- seurakunnan tiloissa ja asumisyksiköissä
- seurakunta tarjoaa henkilökohtaista keskustelua,
- vertaisryhmiä, hartaushetkiä ja kotiehtoollista
- seurakunta järjestää retkiä ja tapahtumia.

Marian Kambari on osa Lahden seurakuntayhtymää.

Marian Kambarin vapaaehtoiset voivat auttaa vammaisia henkilöjä esimerkiksi ulkoilussa, liikkumisessa ja pienissä kodin huoltotöissä.

2.3 Lahden kaupungin osallisuustyö

Lahden kaupungin osallisuustyön tavoitteena on, että yhä useampi kaupungin asukas voi osallistua. Siksi kaupunki kehittää koko ajan erilaisia tapoja, joilla se voi keskustella ja kohdata asukkaita. Lisäksi kaupunki kannustaa kaikkia asukkaita kehittämään myös omaa toimintaansa.

Lahden kaupunki ottaa huomioon erityisryhmät, kun se kehittää kaupunkia ja palveluja. Kaupunki on kehittänyt uusia tapoja, joilla asukkaat voivat osallistua helposti. Esimerkiksi syksyllä 2024 kaupunki otti käyttöön OmaLahti-osallistumissivusto.

OmaLahti-osallistumissivustolla

voit kommentoida kaupungin hankkeita ja suunnitelmia, jotka liittyvät Lahden asuinalueisiin sekä muihin aiheisiin.

OmaLahti-sivustolla voit myös kertoa ideoitasi siitä, miten Lahtea kannattaa kehittää. Voit myös vastata kyselyihin, äänestää tai osallistua kaupungin suunnitteluun.

[Löydät OmaLahti-sivuston osoitteesta www.omalahti.fi](http://www.omalahti.fi)

Lisäksi asukkaat voivat osallistua esimerkiksi osallistuvaan budjetointiin kaupungin verkkosivuilla, kirjastossa, monitoimitaloissa, toimintakeskuksissa ja Palvelutorilla.

Osallistuva budjetointi tarkoittaa, että asukkaat saavat päättää, mihin osa kaupungin rahoista käytetään. Osallistuvasta budjetoinnista on tehty myös selkokielen video ja kuva.

Lahden kaupunki tekee yhteistyötä eri järjestöjen ja toimijoiden kanssa, jotta kaikkien asukkaiden olisi helpompaa osallistua ja ymmärtää kaupungin viestintää.

2.4 Osallisuuden kehittäminen Päijät-Hämeen hyvinvointialueella

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella on kehitetty tapoja, joilla asiakkaat voivat vaikuttaa palveluihin.

Hyvinvointialueen vammaispalveluissa asiantuntija ja asiakas miettivät yhdessä, mitä palveluja asiakas tarvitsee. Myös palvelusuunnitelmat tehdään yhdessä asiakkaan kanssa. Asiakkaan omaiset tai muut läheiset voivat osallistua näihin keskusteluihin.

Asiakkaat voivat osallistua myös esimerkiksi omaishoidon kehittämiseen tai palveluseleiden suunnitteluun. Asiakkaat ovat mukana myös silloin, kun palveluja otetaan käyttöön tai seurataan, miten ne toimivat.

Hyvinvointialue tekee yhteistyötä myös vammaisneuvostojen ja vammaisjärjestöjen kanssa. Esimerkiksi hyvinvointialue tapaa järjestöjä säännöllisesti.

Vammaispalvelujen päivätoiminnassa on asiakasraati, joka kokoontuu säännöllisesti. Asiakasraadissa on palvelun käyttäjiä eli asiakkaita, jotka kertovat mielipiteitään toiminnasta. Näin asiakkaat voivat vaikuttaa siihen, miten toimintaa kehitetään.

Asumispalveluissa on ryhmiä ja tapaamisia, joihin asiakkaat, heidän omaisensa ja työntekijät osallistuvat yhdessä. He keskustelevat palveluista ja miettivät, miten palveluja voidaan kehittää.

3. Esteettömyys ja asuminen

3.1 Esteettömyys kaupungissa

Lahden kaupunki haluaa olla kaupunki, jossa kaikki ihmiset voivat käyttää palveluja tasavertaisesti.

Siksi kaupungin eri alueet, rakennukset ja kadut tehdään sellaisiksi, että kaikkien on helppo liikkua.

Kaupunki kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että

- pihoilta on helppo tulla kaduille
- tukimuurit ja luiskat ovat turvallisia
- liikenne toimii hyvin
- kävelyteillä on helppo liikkua
- invapysäköintipaikat ovat kunnossa
- kaikki voivat liikkua puistoissa ja muilla alueille.

Esteettömyys otetaan huomioon myös, kun

- rakennetaan uutta
- korjataan vanhaa
- huolehditaan rakennusten ja alueiden kunnosta

Lahden kaupungilla on esteettömyyssuunnitelma. Suunnitelma kertoo niistä kaupungin suunnitelmista ja tavoitteista, jotka liittyvät esteettömyyteen.

[Voit lukea esteettömyyssuunnitelman verkossa osoitteessa www.lahti.fi/vammaisneuvosto](http://www.lahti.fi/vammaisneuvosto)

Lahden kaupunki kehittää koko ajan esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Esimerkiksi viestinnässä harjoitellaan saavutettavan kielen käyttöä.

Esteettömiä paikkoja seurataan ja parannetaan jatkuvasti. Parannuksia tehdään sen perusteella, millaista palautetta vammaisneuvosto ja asukkaat antavat.

Voit antaa palautetta kahdella tavalla. Voit antaa palautetta verkossa Lahden kaupungin palautepalvelussa.

[Anna palautetta – Lahden kaupungin palautepalvelu](#)

Voit myös soittaa tai lähettää sähköpostia suoraan kaupungin työntekijöille.

Kun kaupunki rakentaa uusia julkisia rakennuksia, vammaisneuvosto antaa niistä lausunnon eli kertoo oman mielipiteensä. Julkisia rakennuksia ovat esimerkiksi koulut ja kirjastot.

Lisäksi rakennuksen suunnittelijoiden täytyy esitellä rakennusten suunnitelmat vammaisneuvoston rakennustyöryhmälle, ennen kuin rakentaminen alkaa. Vammaisneuvosto kertoo mielipiteensä, jotta rakennuksesta tulee esteetön ja kaikille sopiva.

3.2 Asuminen

Uuden rakennuksen esteettömyys

On tärkeää, että uudet rakennukset ovat esteettömiä. Rakennuksen esteettömyys tarkoittaa, että kaikki ihmiset voivat käyttää rakennusta turvallisesti ja helposti.

Esteettömyys ei tarkoita vain helppoa liikkumista. Se tarkoittaa myös sitä, että rakennuksen tiloissa on helppo nähdä ja kuulla.

Maankäyttö- ja rakennuslaki eli MRL kertoo, että rakennusten ja ympäristön täytyy olla esteettömiä kaikille.

Hissit ja esteettömyys

Lahden kaupungissa on vielä yli 800 kerrostaloa, joissa ei ole hissiä.

Vanhoihin taloihin voidaan rakentaa hissi ja tehdä muita korjauksia, jotka parantavat talon esteettömyyttä. Kaupungin tavoitteena on, että vanhoihin taloihin rakennetaan hissejä joka vuosi.

3.3 Vammaisten henkilöiden asumisen tuki

Päijät-Hämeen hyvinvointialue järjestää vammaisten asumispalveluja. Lahden kaupunki tekee yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa, jotta alueelle rakennetaan sopivia palveluasuntoja. Kaupunki esimerkiksi kaavoittaa maata eli suunnittelee, mihin uusia palveluasuntoja voidaan rakentaa.

[Lue vammaispalvelujen soveltamisohje yleiskielellä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen verkkosivuilta](#)

4. Liikkuminen

4.1 Joukkoliikenne

Lahden kaupungin ja sen lähikuntien busseissa on yleensä matalat lattiat. Melkein kaikki bussit ovat myös esteettömiä. Se tarkoittaa, että bussiin on helppo nousta.

Kesäkuusta 2026 alkaen melkein kaikissa busseissa on matalat lattiat. Vain niissä busseissa ei ole matalia lattioita, jotka on tarkoitettu koululaisille ja opiskelijoille lähikunnissa ja Lahden Nastolassa.

Uusissa busseissa on varusteita, jotka sopivat liikuntaesteisille. Bussin keskimmaisessä ovelussa on ramppi, jota pitkin pyörätuolilla pääsee bussiin. Joistakin busseista ramppi voi puuttua.

Bussin etuosassa on istumapaikat liikuntaesteisille. Istumapaikat on merkitty selkeästi. Bussin etuosassa vasemmalla on paikat heille, jotka matkustavat opaskoiran kanssa. Bussin keskioven vieressä on pysähtymisnappi, jossa on pyörätuolin kuva. Kun matkustaja painaa sitä, kuljettaja tietää, että hänen täytyy avata ovi matkustajalle, joka matkustaa pyörätuolilla.

Lahden seudun liikenteessä vammaisen henkilön avustaja matkustaa ilmaiseksi, jos matkustajalla on Euroopan Unionin eli EU:n vammaiskortti A-merkinnällä. A-merkintä kertoo, että kortinhaltija eli vammaisen henkilö tarvitsee avustajan tai tukihenkilön. Lähde: www.vammaiskortti.fi

Avustaja matkustaa ilmaiseksi myös,
jos matkustaja käyttää pyörätuolia, rollaattoria
tai hän on näkövammainen,
mutta hänellä ei ole EU:n vammaiskorttia.
Tämä ei koske sellaisia busseja,
jossa on tavalliset lattiat.

4.2 Palveluliikenne

Tavallisten bussilinjojen lisäksi
Lahden alueella on palveluliikenne,
jonka nimi on Lempi.
Nastolan alueella on palveluliikenne,
jonka nimi on Nestori.

Palveluliikenteen bussit ovat esteettömiä.
Niissä on tilaa esimerkiksi rollaattoreille.
Yleensä kyyti täytyy tilata etukäteen.

Palveluliikenne toimii ovelta ovelle.
Se tarkoittaa,
että palveluliikenne hakee matkustajan kotoa
ja vie hänet sinne,
minne hän haluaa.
Lisäksi kuljettaja voi auttaa
esimerkiksi kauppakassien kanssa.

Palveluliikenteessä käytetään Waltti-lippua.
Matkustaja voi siis matkustaa samalla lipulla
sekä palveluliikenteessä että muussa joukkoliikenteessä.

4.3 Vammaisten henkilöiden liikkumisen tuki

Liikkumisen tuki on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät vammansa takia voi käyttää julkista liikennettä.

Liikkumisen tuen tarkoitus on, että vammainen henkilö voi liikkua mahdollisimman itsenäisesti ja elää tavallista arkea.

Vammainen henkilö voi saada liikkumisen tukea

- työmatkoihin ja opiskelumatkoihin
- toimintaan, joka tukee työllistymistä
- työtoimintaan ja valmennukseen
- erityisen osallisuuden tukeen
- tuettuun päätöksentekoon
- vaativaan moniammatilliseen tukeen
- lyhytaikaiseen huolenpitoon.

Vammainen henkilö voi saada näitä matkoja niin monta kuin hän tarvitsee.

Muihin tavanomaisen elämän matkoihin vammainen henkilö voi saada vähintään 18 matkaa yhteensä suuntaan kuukaudessa.

Tavanomaisen elämän matkoja ovat esimerkiksi matkat harrastuksiin, asioimiseen ja muiden ihmisten tapaamiseen.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella liikkumisen tuki voidaan järjestää esimerkiksi

- kuljetuspalveluna
- henkilökohtaisen avun tai saattajan avulla.

Vammainen henkilö voi myös anoa eli pyytää, että liikkumisen tuki jaetaan pidemmälle ajalle. Hän voi myös anoa, että tuki järjestetään kokonaan tai osittain matkabudjetilla.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella kuljetuspalvelua voidaan jakaa enintään vuodeksi kerrallaan. Matkabudjetin käyttöä suunnitellaan tällä hetkellä.

4.4 Avustukset autoon tai muuhun kulkuvälineeseen

Vammaisen henkilö voi hakea taloudellista tukea auton tai muun kulkuneuvon ostamiseen.

Tuki on puolet auton tai kulkuneuvon hinnasta.

Auton tai kulkuneuvon hinnan täytyy olla kohtuullinen.

Jos autoon tai kulkuneuvon täytyy tehdä muutoksia henkilön vamman vuoksi, hyvinvointialue voi maksaa muutostyöt kokonaan.

Kaikki taloudellinen tuki riippuu siitä, kuinka paljon hyvinvointialueella on määrärahoja eli rahaa jokaisena vuotena.

Vammaisen henkilö voi saada tukea vain, jos hän tarvitsee autoa tai muuta kulkuneuvoa joka päivä. Tuki on tarkoitettu erityisesti

- työssä käyville
- opiskelijoille
- henkilöille, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa.

5. Lahden Palvelutori

Lahden Palvelutori on Lahden keskustassa, kauppakeskus Trion toisessa kerroksessa. Palvelutori on esteetön.

Palvelutori on paikka, jossa on useita kaupungin ja hyvinvointialueen palveluja.

Palvelutorilla on esimerkiksi asumisneuvonta, Etsivä nuorisotyö ja ikääntyneiden asiakasohjaus.

Palvelutorin Kymmissä esitellään suunnitelmia, jotka liittyvät Lahden kaupungin katuihin, asuinalueisiin tai liikenteeseen.

Kymmissä saat lisätietoa suunnitelmista ja voit myös kommentoida niitä.

Palvelutorilla palvelujen käyttö on sujuvaa. Samalla käynnillä asiakkaat voivat hoitaa monia asioita. Palvelutorille voivat tulla asukkaat, yhdistykset, yritykset ja oppilaitokset.

6. Lahti-Piste

Lahti-Piste on Lahden Palvelutorilla, kauppakeskus Trion toisessa kerroksessa. Lahti-Pisteessä saa yleistä neuvontaa ja apua sähköisten palvelujen käyttöön. Lahti-Piste on esteetön.

Lahti-Piste auttaa asiakkaita

- paikan päällä Palvelutorilla
- puhelimesta
- chatissa
- sähköpostilla
- asiointi.fi-palautepalvelussa.

Lahti-Piste palvelee arkisin kello 8–18.

Lahti-Pisteen puhelinnumero on 03 814 2355.

7. Kasvatus ja koulutus

7.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatus tarkoittaa 0–6-vuotiaiden lasten hoitoa, kasvatusta ja opetusta ennen koulun alkua. Varhaiskasvatus järjestetään päiväkodissa tai perhepäivähoidossa eli hoitajan omassa kodissa.

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta. Lapsi aloittaa esiopetuksessa 5–6-vuotiaana. Esiopetus valmistaa lasta kouluun.

Lahden kaupungin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tavoitteena on, että jokainen lapsi kasvaa, kehittyy, oppii ja voi hyvin.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tilojen ja välineiden täytyy olla turvallisia ja terveellisiä. Niiden täytyy sopia lapselle. Myös esteettömyys on tärkeää.

Jos lapsella on toimintarajoite, hän saa henkilökohtaista tukea. Tuki järjestetään niin, että lapsi voi olla mukana yhteisessä toiminnassa muiden lasten kanssa.

Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa olla oma itsensä, oppia, kehittyä sekä kuulua ryhmään.

7.2 Perusopetus

Lahden kaupungin tavoitteena on, että kaikki nuoret jatkavat opintoihin peruskoulun jälkeen.

Lahden perusopetus järjestää vammaisille oppilaille opetusta heidän tarpeidensa mukaan.

Oppilaat saavat myös henkilökohtaista tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin.

Koulujen täytyy olla esteettömiä, jotta kaikki voivat opiskella.

Jos oppilas tarvitsee apua, hän voi saada esimerkiksi

- avustajan tai tulkin
- apuvälineitä
- henkilökohtaista tukea.

Lahti järjestää myös sairaalaopetusta Kanervikon koulussa. Kysy sairaalaopetuksesta Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta.

7.3 Lukio

Lukion tarkoitus on, että opiskelijat saavat hyvät valmiudet jatko-opintoihin sekä laajan yleissivistyksen.

Lukion jälkeen opiskelijat voivat opiskella esimerkiksi yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.

Lahden kaupungin lukio on esteetön.

Lisäksi kaikki opiskelijat voivat saada apua

- erityisopettajalta
- kuraattorilta
- psykologilta.

7.4 Wellamo-opisto

Wellamo-opistossa on opetusta

- taitoaineissa ja taideaineissa, kuten maalausta ja käsitöitä
 - kielissä
 - liikunnassa
 - tietotekniikassa
 - yhteiskunnallisissa aineissa, kuten historia
- sekä valmennusta vapaaehtoistoimintaan.

Opistossa on myös taiteen perusopetusta lapsille, nuorille ja aikuisille.

Opetusta annetaan musiikissa, kuvataiteessa ja käsityössä.

Taiteen perusopetus tarkoittaa opetusta, joka etenee tasolta toiselle.

Taiteen perusopetuksessa on opetussuunnitelma. Taiteen perusopetusta voidaan myös muuttaa niin, että se sopii paremmin opiskelijan taitoihin.

Wellamo-opiston opetuksessa otetaan huomioon toimintarajoitteet. Esimerkiksi liikuntaryhmissä on eri tasoja, joiden mukaan opiskelija löytää ryhmän, joka sopii juuri hänelle. Esimerkiksi keltainen väri tarkoittaa, että ryhmä sopii liikuntarajoitteiselle.

Opetusta voidaan antaa myös toimintakeskuksissa.

Wellamo-opistossa on myös luentoja. Aiheet valitaan siten, että ne sopivat myös erilaisille oppijoille.

Opiston verkkosivut ovat saavutettavat. Se tarkoittaa, että kaikki voivat käyttää opiston verkkosivuja, vaikka heillä olisi jokin rajoite, kuten näkövamma.

Wellamo-opisto on syrjinnästä vapaa alue. Se tarkoittaa, että kaikkia opiskelijoita kohdellaan tasa-arvoisesti. Jos joku huomaa syrjintää, syrjintään puututaan heti.

7.5 Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjoavat nuorille

- tekemistä ja harrastuksia vapaa-ajalla
- tukea työelämään
- apua vaikeissa elämäntilanteissa.

Palvelut on suunniteltu eri-ikäisille nuorille. Suunnittelussa on otettu huomioon nuorten toiveet. Nuorisotyötä tehdään myös kouluissa.

8. Liikunta ja kulttuuri

Lahden kaupungin kulttuuripalvelut huolehtivat siitä, että vammaiset henkilöt saavat samat palvelut kuin muut. Palvelujen täytyy olla yhtä hyviä ja laajoja sekä ilmaisia tai yhtä edullisia kuin muille.

Vammaisilla henkilöillä on oikeus

- osallistua kulttuuritapahtumiin tasavertaisesti muiden kanssa
- kehittää luovuuttaan ja taitojaan
- liikkua esteettömissä tiloissa
- saada esteettömiä ja saavutettavia palveluita.

Sinfonia Lahdella on konserttisovellus, jonka voi ladata laitteelle, kuten älypuhelimeen tai tabletille. Vammainen henkilö voi kuunnella konsertin omalta laitteeltaan kotona.

Sibeliustalon pääsalissa on 12 pyörätuolipaikkaa. Lue lisää tietoa esteettömyydestä Sibeliustalon, teatterin tai kirjaston verkkosivuilta. Verkkosivut ovat yleiskieliset.

Kulttuurihyvinvointisuunnitelma

Kulttuurihyvinvointisuunnitelma on suunnitelma, jossa sovitaan, miten taide ja kulttuuri tukevat ihmisten hyvinvointia. Suunnitelman avulla kaupunki päättää, millaista kulttuuritoimintaa kaupungissa järjestetään ja kenelle.

Lahden kaupungin kulttuurihyvinvointisuunnitelman tavoitteena on, että kaikki asukkaat voivat osallistua helposti taidetapahtumiin ja kulttuuritapahtumiin.

Siksi kaupungin tilat ovat mahdollisimman esteettömät. Lisäksi kun kaupunki suunnittelee ja järjestää kulttuuritapahtumia, se ottaa huomioon erityisryhmät.

8.1 Liikunta ja ulkoilu

Liikuntapalvelut järjestää edullisia liikuntaryhmiä eläkeläisille ja heille, joilla on liikkumisen rajoitteita. Ryhmissä on monenlaista liikuntaa, ja ne sopivat eri kuntoisille ihmisille.

Liikuntaryhmät suunnitellaan niin, että ne tukevat osallistujien hyvinvointia ja jaksamista. Liikuntaryhmissä otetaan huomioon myös osallistujien erityistarpeet.

Liikuntaryhmillä on omat värit ja kuviot. Keltainen ympyrä, vihreä kolmio, sininen neliö ja musta salmiakkikuvio kertovat, miten kevyttä tai raskasta liikunta on.

Esimerkiksi keltainen ympyrä kertoo että liikunta on kevyttä ja helppoa. Tämä ryhmä sopii sinulle, jos sinulla on liikkumisrajoitteita ja tarvitset paljon ohjausta ja tukea liikkumisessa. Voit myös ottaa oman avustajan mukaan ryhmään.

8.2 Kirjasto

Lahden kaupunginkirjastolla on 9 toimipaikkaa:

- pääkirjasto
- viisi lähikirjastoa
 - Ahtiala
 - Kärpänen
 - Mukkula
 - Nastola
 - Renkomäki
- kaksi kirjastopistettä
 - Jalkaranta
 - Liipola
- kirjastoauto.

Kirjasto on tarkoitettu kaikille kuntalaisille.

Kirjastossa voit esimerkiksi

- lukea kirjoja ja lehtiä
- etsiä tietoa
- opiskella tai tehdä töitä
- harrastaa
- järjestää toimintaa yhdessä muiden kanssa.

Kirjasto järjestää tapahtumia, joissa tutustutaan kirjoihin ja muuhun aineistoon. Kirjastosta saat myös opastusta ja apua, kun haet tietoa tai kun et tiedä, mitä voisit lukea.

Lahden kaupunginkirjastolla on Lastu-verkkokirjasto. Verkkokirjasto on tehty niin, että sitä on helppo käyttää.

Verkkokirjastossa voit uusia lainoja, tehdä varauksia ja selata aineistoa. Verkkokirjastosta löytyy myös kirjastojen tiedot, tapahtumat ja ajankohtaiset asiat. Sinun täytyy tunnistautua verkkokirjastoon kirjastokortillasi, ennen kuin voit käyttää verkkokirjastoa.

Vuosina 2025–2029 Lahden kaupunginkirjasto haluaa parantaa erityisesti niiden kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua kirjaston toimintaan, joilla on jokin vamma tai rajoite.

8.3 Lahden kaupunginteatteri

Lahden kaupunginteatteri järjestää monenlaisia teatteriesityksiä ja toimintaa. Teatteriin voivat tulla lapset, nuoret ja aikuiset. Esitykset ja toiminta voivat parantaa ihmisen hyvinvointia ja mielialaa.

On tärkeää, että teatteri on esteetön. Silloin kaikilla on mahdollisuus tulla teatteriin. Lue lisää teatterin esteettömyydestä Lahden kaupunginteatterin verkkosivuilta. Verkkosivut ovat yleiskieliset.

Lahden kaupunginteatterin Studionäyttämö ja Pieni näyttämö on remontoitu. Remontissa on lisätty pyörätuolipaikkoja. Lisäksi katsomossa on induktiosilmukka. Sitä voivat käyttää katsojat, jotka käyttävät kuulolaitetta tai joilla on sisäkorvaistute.

Lahden kaupunginteatterin iso remontti tehdään vuosina 2030–2032. Silloin esteettömyyttä parannetaan lisää. Esimerkiksi hissit korjataan, jotta hissiin mahtuu isompi pyörätuoli.

8.4 Lahden museot

Lahden kaupungin museoihin kuuluvat

- Hiihtomuseo
- Historiallinen museo
- Radio- ja tv-museo Mastola
- visuaalisten taiteiden museo Malva.

Hiihtomuseo, Historiallinen museo ja Mastola ovat vanhoissa rakennuksissa.

Niissä esteettömyyttä on parannettu niin hyvin kuin mahdollista.

Visuaalisten taiteiden museo Malva on uudessa rakennuksessa.

Siksi se on esteetön ja saavutettava.

Myös näyttelyt ja palvelut on suunniteltu niin, että mahdollisimman moni voi osallistua.

Toimintarajoitteisten henkilöiden avustajat pääsevät kaikkiin museoihin ilmaiseksi.

Osallistaminen

Museo kuuntelee eri ryhmien kokemuksia ja toiveita, jotta museon toimintaa voidaan kehittää.

Siksi museo tekee yhteistyötä vammaisjärjestöjen, muiden yhdistysten ja kaupungin asukkaiden kanssa.

He saavat kertoa omia toiveitaan ja ideoida yhdessä museon työntekijöiden kanssa.

9. Työllisyys ja toimeentulo

1.tammikuuta 2025 työvoima- ja elinkeinopalvelut eli TE-palvelut siirtyivät kunnille. Se tarkoittaa, että Lahden kaupunki järjestää työllisyyspalvelut itse. Lahtelaiset työnhakijat ja työnantajat saavat työllisyyspalvelut Lahden työllisyyspalveluista.

10. Viestintä

Laki digitaalisten palveluiden saavutettavuudesta koskee kaikkia julkisia toimijoita.

Julkisia toimijoita ovat esimerkiksi kunnat, kaupungit, Kela ja Poliisi.

Siksi tämä laki koskee myös Lahden kaupunkia.

Saavutettavuus tarkoittaa, että mahdollisimman moni ihminen voi käyttää verkkopalveluja helposti. Verkkopalveluja ovat esimerkiksi verkkosivut ja ajanvaraukset.

Lahden kaupungin verkkosivut ovat melkein saavutettavat. Verkkosivuja kehitetään koko ajan. Lisäksi kaupungin materiaalia kehitetään koko ajan, jotta se olisi saavutettavaa ja selkeää.

Myös kaupungin työntekijät saavat koulutusta asioista, jotka liittyvät saavutettavuuteen. Kaupungin saavutettavuudesta vastaa tietohallinto.

Vaikka verkkoviestintä on lisääntynyt, Lahden kaupunki jakaa myös painettuja lehtiä, kuten asukaslehden.

Lahden kaupunginvaltuuston kokousten verkkolähetykset on tekstitetty vuodesta 2021.

11. Sosiaalipalvelut ja terveyspalvelut

11.1 Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Päijät-Hämeen hyvinvointialue järjestää sosiaalipalvelut ja terveyspalvelut alueen asukkaille. Näitä palveluja ovat muun muassa tavalliset terveyspalvelut ja erikoissairaanhoido.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen verkkosivut ovat osoitteessa www.paijatha.fi

Voit myös käyttää puhelimen mobiilisovellusta. Sovelluksen nimi on Päijät-Sote.

Lahden Palvelutorilta saat myös tietoa hyvinvointialueen palveluista.

11.2 Vammaispalvelujen kehittäminen

Vammaispalvelut kuuluvat hyvinvointialueella perhe- ja sosiaalipalveluihin. Vammaispalveluille on tehty kehittämissuunnitelma vuosille 2023–2027.

Suunnitelmassa on viisi tärkeää tavoitetta:

- Kehitetään kotiin annettavia palveluja niin, että ne sopivat paremmin jokaisen asiakkaan omiin tarpeisiin.
- Huolehditaan siitä, että työntekijöitä on riittävästi ja he viihtyvät työssään.
- Työntekijöiden osaamista kehitetään.
- Uudistetaan palveluja niin, että ne vastaavat asiakkaiden tarpeita ja uusia lakeja.
- Käytetään rahaa järkevästi eri palveluissa.
- Lisätään yhteistyötä eri toimialojen ja alueiden välillä.

12. Vammaispoliittisen ohjelman seuranta, arviointi ja tärkeimmät materiaalit

Lahden kaupungin vammaispoliittinen ohjelma vuosille 2025–2029 ohjaa sitä, miten vammaisasioita käsitellään vuosina 2025–2029.

Kaikkien kaupungin työntekijöiden täytyy ottaa ohjelma huomioon, kun he tekevät omaa työtään.

Vammaisneuvosto seuraa, että kaupunki noudattaa ohjelmaa. Jos ohjelman tavoitteet eivät toteudu, silloin vammaisneuvosto keskustelee päättäjien kanssa. Neuvosto voi ehdottaa muutoksia tai parannuksia, jotta tavoitteet toteutuvat niin kuin ohjelmaan on kirjoitettu.

12.1 Tärkeimmät materiaalit

[Lue yleiskielellä vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunnasta eli VANE:sta heidän verkkosivuiltaan](#)

[Lue Finlexin verkkosivuilta yleiskielellä valtioneuvoston asetuksista, jotka koskevat vammaisten henkilöiden oikeuksia](#)

[Lue yleiskielellä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen Vammaispalvelujen soveltamisohje pdf-muodossa](#)

Lahti